

ГРОМАДСЬКА СПІЛКА

**МЕРЕЖА
ПРАВОВОГО
РОЗВИТКУ**

ГРОМАДСЬКА СПІЛКА
«МЕРЕЖА ПРАВОВОГО
РОЗВИТКУ»
LEGAL DEVELOPMENT NETWORK

ldn.org.ua
office@ldn.org.ua
facebook.com/legalnetwork

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Правління
Громадської спілки
«Мережа правового розвитку»
Протокол
№ 1 від «20» січня 2025 року

ПОЛІТИКА ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

Громадська спілка "Мережа правового розвитку" (далі — Мережа) дотримується принципів захисту прав дітей, протидії всім формам експлуатації, жорстокого поводження, насильства та нехтування потребами. Особливу увагу Мережа приділяє забезпеченню безпеки дітей в умовах, пов'язаних із бойовими діями, зокрема в регіонах, що зазнають впливу збройного конфлікту та (або) окупації, у разі реалізації окремих проєктів та проведення заходів.

Метою Політики "Захисту дітей" (далі — Політика) є встановлення принципів, правил та заходів для створення безпечного середовища та підтримки добробуту дітей, які можуть бути піддані ризикам, зокрема через ситуації збройного насилля. Члени Мережі, її співробітники, партнери та стейкхолдери зобов'язані забезпечити максимальний захист дітей, особливо в умовах, що несуть потенційну загрозу дитячому життю, здоров'ю та емоційному благополуччю.

Політика захисту дітей та молоді є окремим документом, але може застосовуватися в комплексі з іншими відповідними політиками, положеннями та інструкціями, для повноцінного забезпечення прав дітей та їхнього захисту. Зокрема, цей документ тісно пов'язаний з Політикою "Захисту від сексуальної експлуатації та насильства" (СЕН). Обидві Політики спрямовані на забезпечення безпечного середовища для дітей, де вони захищені від усіх форм насильства, включаючи сексуальну експлуатацію та насильство. Політика "Захисту дітей" визначає основні принципи та процедури загального захисту, тоді як Політика СЕН посилює ці заходи, дуже чіткими та детальними процедурами для реагування на випадки сексуальної експлуатації та насильства, включно з механізмами запобігання, навчанням персоналу, каналами повідомлення та підтримкою постраждалих. Разом вони створюють цілісну систему підтримки, яка враховує можливі потенційні ризики та мають регулярно переглядатися.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Внутрішньо переміщеною особою (ВПО) є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Дитина — особа, яка не досягла 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше. Правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття.

Малолітня особа — дитина до досягнення нею чотирнадцяти років.

Неповнолітня особа — дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

Дискримінація – це нерівне ставлення на основі рис, які не мають відношення до ситуації, такі, як: походження людини, релігія, вік, сексуальна орієнтація та гендер.

Інформована згода - здатність дитини надавати згоду на основі всієї наявної інформації відповідно до її віку та можливостей. Наприклад, якщо дитину необхідно сфотографувати, вона повинна бути поінформована про те, як буде використана фотографія, і матиме можливість відмовитися. Це також стосується розповсюдження особистої історії дитини на інформаційних ресурсах Мережі.

Захист дітей — запобігання насильству, експлуатації та іншим неправомірним діям щодо дітей, включаючи сексуальну експлуатацію, торгівлю дітьми, дитячу працю та згубні традиційні практики.

Експлуатація дітей — використання дітей для отримання матеріальної чи іншої вигоди, яке суперечить забезпеченню прав та добробуту.

Жорстоке поводження з дітьми — будь-яка форма фізичного, емоційного, психологічного чи сексуального насильства, яке загрожує здоров'ю або розвитку дитини.

Найкращі інтереси дитини – це її індивідуальні потреби, відповідно до віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, культурної й етнічної приналежності, що забезпечують її гармонійний розвиток. Принцип дотримання найкращих інтересів дитини базується на повазі до думки, інтересів, прав дитини та наявності у неї можливості права голосу.

Насильство – це будь-яка дія чи бездіяльність, умисна чи необережна, яка завдає шкоди дитині чи молодій особі. Існують чотири основні форми насильства, визнані на міжнародному рівні: фізичне, емоційне (психологічне), економічне та сексуальне насильство. Кожен вид може мати особливі прояви у контексті бойових дій і переміщення.

- **Фізичне насильство** – заподіяння фізичної шкоди, як-от побої, ляпаси, штовхання, кусання, тягання за волосся чи вуха, тілесні покарання чи інші дії, що завдають фізичного болю та/або шкоди. Також до фізичного насильства можна віднести ризики, пов'язані з обстрілами чи вибухами під час бойових дій. У межах Мережі суворо заборонено будь-які форми тілесних покарань щодо дітей та молоді, а також застосування шкідливих традицій і практик під час реалізації проєктів.
- **Психологічне насильство** – дії, спрямовані на завдання емоційної або психологічної шкоди. Це можуть бути приниження, залякування, погрози, обмеження контактів з близькими. У контексті бойових дій до психологічного насильства відноситься стрес від обстрілів і втрати соціальних зв'язків під час вимушеного переміщення.
- **Економічне насильство** – умисне позбавлення особи або групи осіб життєво необхідних ресурсів: житла, їжі, одягу, фінансових коштів чи іншого майна, на яке вони мають передбачене законом право. Вимушене переміщення, спричинене бойовими діями, також певним чином впливає на матеріальний стан родин, через що вони можуть опинитися у фінансовій залежності від інших людей та (або) втратити засоби до існування.
- **Сексуальне насильство** – фактичне або спроба посягання сексуального характеру, що здійснюється силою, примусом або за нерівних умов. Сексуальне насильство може включати фізичний контакт або відбуватися без нього, наприклад, через Інтернет. Особливу увагу Мережі слід приділяти захисту дітей та молоді від ризиків сексуальної експлуатації, особливо під час переміщення та в місцях тимчасового проживання ВПО.

Недбале ставлення — нехтування базовими потребами дитини, такими як харчування, одяг, безпека, медична допомога чи емоційна підтримка.

Ризик для дітей — ситуації або обставини, які можуть призвести до фізичної чи психологічної шкоди дітям або негативно вплинути на їхній розвиток.

Підхід, орієнтований на добробут дітей — забезпечення пріоритетності інтересів, потреб і добробуту дітей у всіх діях та рішеннях організації.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

Обов'язок турботи: Мережа зобов'язана забезпечити безпеку, добробут і захист прав всіх дітей та молоді, з якими контактує. Це передбачає створення належних умов для безпечного оточення та підтримку під час реалізації проєктів та проведення заходів.

Принцип «не нашкодь»: усі дії щодо захисту дітей повинні бути спрямовані на уникнення завдання усіх видів шкоди. Захист дітей має відбуватися без ризику повторної віктимізації або ретравматизації.

Недискримінація та інклюзія: доступ до програм та послуг організації повинен бути рівним для всіх дітей, незалежно від раси, статі, етнічного походження, віросповідання, стану здоров'я або інших особливостей. Особливу увагу слід приділяти дітям з підвищеними ризиками насильства, таким як діти з інвалідністю, діти, які вже постраждали внаслідок бойових дій, а також діти різної статевої орієнтації та гендерної ідентичності.

Абсолютна нетерпимість до насильства: Мережа має нульову терпимість до будь-яких форм насильства, експлуатації або нехтування інтересами дітей. Кожен випадок підозри на загрозу безпеці дитини має бути повідомлений через відповідні канали, розглянутий з належною увагою та вирішений у рамках політики.

Забезпечення найкращих інтересів дитини: права, потреби та інтереси дитини повинні бути пріоритетом у всіх рішеннях та діях Мережі. Усі рішення повинні враховувати вік, потреби та досвід кожної дитини відповідно до вимог Конвенції ООН про права дитини та українського законодавства.

Участь дітей та молоді: думки, потреби та побажання дітей необхідно враховувати під час прийняття рішень, які впливають на їх життя. У процесі розробки програм вони мають право на висловлення своєї думки і та участь (або відмову від участі) у заходах.

Міждисциплінарний підхід: усі рішення щодо захисту дітей мають прийматися з урахуванням різних сфер компетенцій, включно з правовими, психологічними та соціальними аспектами, для забезпечення комплексної допомоги.

Враховання культурних особливостей: Мережа визнає різноманітні способи турботи про дітей, однак засуджує практики, що призводять до насильства або нехтування правами дитини.

Підхід, орієнтований на постраждалого: пріоритет надається потребам і правам постраждалої дитини, яка має право на увагу, підтримку та ставлення з повагою. Важливо також враховувати думку постраждалої дитини під час прийняття рішень щодо неї.

Конфіденційність: конфіденційність даних про дітей, які перебувають під захистом організації, є обов'язковою. Особиста інформація може розголошуватися лише у випадках, коли це необхідно для безпеки дитини або передбачено законодавством.

Запобігання та реагування: необхідно запобігати випадкам порушення прав дітей і вчасно реагувати на них. Кожна дитина, яка стала жертвою насильства чи правопорушення, повинна мати доступ до якісних та своєчасних послуг підтримки.

Дотримання законодавства: члени Мережі, її співробітники, партнери та стейкхолдери зобов'язані дотримуватись чинного законодавства України та міжнародних стандартів у сфері захисту прав дитини.

Співпраця: Мережа підтримує співробітництво з органами державної влади, правоохоронними органами, освітніми і медичними установами, а також іншими організаціями (в тому числі неурядовими) та установами, залученими до захисту дітей для посилення загальної системи захисту.

Повага до приватного життя: під час роботи з дітьми і молоддю забезпечується право на приватність та конфіденційність, особливо під час обговорення та оприлюднення особистих фотографій, історій та досвіду.

Залучення родин: Мережа сприяє оптимальному розвитку кожної дитини, залучаючи родину, а також інших важливих для дитини осіб до процесу ухвалення рішень та турботи про її благополуччя.

Підзвітність: усі дії, вжиті в рамках політики, повинні бути документально оформлені для забезпечення прозорості.

Постійне вдосконалення політики на основі досвіду та наукових досліджень: передбачає систематичний аналіз ефективності і результативності заходів, зокрема шляхом оцінки та моніторингу. Також — постійне вдосконалення Політики на основі наукових досліджень та інноваційних підходів.

ПРОФІЛАКТИКА ПОРУШЕНЬ ПОЛІТИКИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАГУВАННЯ

Профілактика порушень політики захисту дітей здійснюється через впровадження системного алгоритму реагування, що забезпечує оперативну та ефективну відповідь на будь-які потенційні або виявлені випадки порушення. Алгоритм реагування включає наступні етапи:

Інформування та навчання – усі співробітники, волонтери та партнери, що контактують з дітьми, проходять навчання щодо політики захисту дітей, основних видів насильства та профілактичних заходів. Це включає інструктажі щодо ознак насильства, особливостей взаємодії з дітьми та звітності про можливі випадки порушення. Рекомендується охоплювати різні теми заходів: протидія різним формам насильства, робота з дітьми, що зазнали травматичних подій, забезпечення конфіденційності тощо. Кожен захід має відображати реальні кейси та практичні сценарії, які допомагають підготувати персонал до складних ситуацій.

Систематичний моніторинг і оцінка ризиків – організація регулярно оцінює ризики, пов'язані з діяльністю, що включає контакт із дітьми, щоб вчасно ідентифікувати та усунути потенційні фактори небезпеки. Це може включати перевірку умов проживання, навчання та соціальної підтримки дітей.

Система повідомлень і звітності – у разі виявлення порушень або підозри на порушення захисту дітей будь-хто з працівників або задіяних осіб зобов'язаний негайно повідомити про це відповідальну особу за дотримання політики захисту. Усі повідомлення обробляються конфіденційно та невідкладно.

Оцінка випадків – відповідальна особа або комісія аналізує кожен випадок і визначає подальші дії. Оцінка включає співбесіди з дитиною та можливими свідками у безпечних та ненасильницьких умовах.

Реагування та підтримка – у разі підтвердження випадку порушення політики захисту, організація надає необхідну допомогу та підтримку дитині, включаючи доступ до медичної, психологічної або юридичної допомоги. За необхідності організація може залучати незалежних експертів або представників правоохоронних органів для проведення розслідування.

Звітність і документація – усі випадки, що потребували реагування, фіксуються у звітності. Документація ведеться відповідно до вимог конфіденційності і використовується для аналізу та покращення профілактичних заходів.

Корекційні та запобіжні заходи – за підсумками розгляду випадків порушень політики захисту дітей, організація переглядає та оновлює профілактичні заходи. У разі необхідності, залучаються додаткові фахівці для консультацій або зміцнення підготовки персоналу.

Серед них:

- проведення регулярних тренінгів з реальних кейсів, що відображають нові ситуації та виклики у сфері захисту дітей;
- залучення фахівців-психологів, юристів або спеціалістів із захисту прав дітей для проведення спеціалізованих навчальних модулів;
- проведення психологічних семінарів для персоналу, які працюють з травмованими дітьми, щоб знизити ризики емоційного вигорання та підвищити якість підтримки дітей;
- уточнення алгоритму реагування, наприклад, введення етапів первинної оцінки або попередньої бесіди з дитиною для запобігання стресовим ситуаціям;
- перегляд процедур конфіденційності в питаннях звітності для підвищення рівня безпеки особистих даних дітей;
- створення періодичних аналітичних звітів за підсумками моніторингу, в яких відображаються найбільш вразливі напрямки роботи з дітьми.

Організація внутрішньої перевірки інцидентів включає:

- формування робочої групи для внутрішньої перевірки інцидентів і роботи з порушеннями політики;
- проведення незалежних аудитів та залучення зовнішніх експертів для аналізу конкретних випадків і надання рекомендацій щодо вдосконалення процедур захисту дітей.

Перегляд та розширення заходів: Мережа проводить щорічні наради для перегляду політики захисту дітей, збирає та аналізує відгуки від працівників, дітей і батьків, після чого адаптує та оновлює заходи профілактики та реагування відповідно до змін середовища і виявлених нових ризиків.

Мережа зобов'язується неухильно дотримуватися всіх принципів, викладених у цій Політиці, створюючи безпечне та справедливе середовище для кожної дитини. Ми прагнемо до нульової толерантності до будь-яких форм насильства, експлуатації чи недбалого ставлення та зобов'язані вживати рішучих заходів у відповідь на кожен інцидент, а також забезпечувати належну підтримку постраждалим.

Повідомити про порушення можна на електронну адресу office@ldn.org.ua чи у інший доступний спосіб.

Цей документ є основою для побудови довіри, взаємоповаги та захисту прав дітей в нашій організації. Мережа зобов'язується регулярно переглядати та оновлювати Політику, щоб відповідати новим викликам і найкращим міжнародним стандартам захисту дітей.